

«bordure», *randalme* etc. En molt segueix, doncs, l'antinòmia. Es pot sospitar un terme importat del Nord per progressos de tècnica indumentària i art sump-tuari. Però, basta?

I el cas és que en el nostre segle els millors roma-nistes han vingut a dubtar greument de l'etim germà-nica i encara per altres raons. Un origen indoeuropeu del mot germ. no és clar. Però sobretot va cridar Jud poderosament l'atenció sobre el gàllic *RANDĀ 'fronte-ra, límit', i mots cèltics compostos o afins d'aquest, on es tracta més aviat de 'partió, ratlla divisòria'. Per da-munt de tot, entre el sentit del mot germànic 'cantell de l'escut' i el de l'oc. *randa* 'tanca, closa', hi ha un món de diferència. Hi ha hagut, doncs, tendència a creure en una procedència cèltica, del germànic i del romànic alhora, en formes divergents. Varem fer apa-rtacions a aquest punt de vista, d'una banda Wartburg (*Mél Haust*, 424), i molt considerables Pokorny (*IEW*, s. v. PER- etc.; *ZCPb* xxv, 1955, 55ss, i cites que allà dóna), i jo mateix (*Top Hesp* I, 82-97; II, 232-3).

No hi hagué coincidència en tot, i alguns dels meus suggeriments han estat retirats o molt rectificats: veg sobretot ara el nostre article BARANA (no perdent-hi de vista la nota 9). Malgrat tot sempre tenim que hi ha tot un grup pre-romà d'àrea nord-europea, amb sen-tits que van des de 'clos', 'rotllana', a 'partió, fracció', passant per 'ratlla divisòria', i que amb aquests valors alternen les variants RANDA/RANNA/RENDA, -NNA; entre altres tinguem en compte irl. i bret. *renn* f. 'partió fracció', irl. ant. *rannam* 'parteixo, asclo, divideixo'; i per altra banda els genèrics RANDA 'frontera', 'límit', ARE-RANDA, PENNO-RANDA S'ha anat fent l'acord sobre que aquí hi ha formes amb -NNA ja antic (no resultant de -ND-, com establí Pok.), i sobre el fet que VARANDA "rotllana, divisió" és un mot indoeuropeu del tot diferent. En la resta són mots parònims, de sentit molt semblant, i interdependents els uns dels altres.

En realitat encara cal afegir-hi un contribuent molt important, no pres en consideració fins ara: el tipus balto-eslau RENDO/-DA, que significa 'línia', 'sèrie', 'ordre', sentits que enllacen clarament amb els nostres per via de la idea de 'ratlla divisòria, partió, caire'. N'havien ja tractat força Geitler (*Litau Studien*, 106), Bezenberger (*Litau Fgn*, 164), també Pedersen (*ZVglSprfg* xxviii, 310), però en particular n'ha fet un bon estudi Fränkel, *Die Balt. Sprachen*, 62.⁴ En tot cas es tracta d'un mot comú a tot l'eslau des dels orígens. paleoslau *rdū*, rus *rjad* etc., 'ordre' (cf. paleoslau *oradije* «apparat, instrumentum»), i comú amb el letó *rinda* 'sèrie, nombre', i el lituà *rinda* on és especialment 'línia, ratlla' i també 'sèrie'; segons els estudis de Fränkel, el mot lituà estava especialment arrelat de la banda de Curlàndia, ço que ajuda a com-pendre que no existeixi en prussí antic, i que alguns indoeuropeistes l'hagin tingut poc en compte.

No deixa de cridar l'atenció la coincidència amb el sentit del gascó *arrande* «raie, trait, ligne». I encara és més colpidora la igualtat fonètica amb la vocal *e* del port. *renda*, enigmàtica fins ara, majorment essent així

que Portugal és el país on s'han trobat rastres lingüístics més palpables del sorotàptic, en una pila d'ins-cripcions ben desxifrades i identificades com a tals; ens hem de negar, doncs, ja a creure en la sospita d'es-trangeria que hom havia penjat, per raons merament apriorístiques, al port *renda*, i fer notar que també el sentit de 'sèrie, ordre, línia' del mot balto-eslau i del gascó, escau excel·lentment com a base semàntica de *renda* 'puntes': que al capdavant, Lomanha *rando* «our-let», it. *randa* 'orla', ¿què són sinó una línia que en-ronda una peça de vestir? I les *randes*, són gaire di-ferents d'això?

En conclusió crec que en la família romànica RAN-DA/ARRAN (*renda*) tenim una supervivència pre-ro-mana paral·lela del mot germànic (que també serà de substrat), que tot això s'enllaça amb els mots topogrà-fics gals i cèltics i que en tot plegat s'han sumat o con-taminat dos o tres corrents lèxics indoeuropeus Una part de les formes amb *A* i en -ANDA poden haver sofert una influència de contacte de VARANDA (BARANA); i molt més segur encara que hi ha en cèltic i romànic formes amb RE- originari degut a la combinació amb el tipus balto-eslau RENDO/-DA, 'ratlla', 'ordre', 'sèrie' Fins a quin punt hi hauria variants antigues en -NNA i fins a on s'estendrien les variants en RE-, queda per estudiar en el futur.

DERIV : *Ranar* ross 1515 ('tallar arran' no 'amidar'), veg *rana* i *randa Randa* [1345; *randat* 1583, *DAG.*] *Randatge Randejar Rander* (veg supra); però la Ca-bana del *Rander* (no *rander*) en el Canigó, car és del nom del cobrador de rendes pastorals [1439, StFGuï-xols, *DAG*]; i res a veure té amb això un mot *rauder* o *rander* que sembla nom de drap (en una cita d'Alart, mot i lectura incerta: *AlcM* ho confon tot) *Randeria* + *Randar-se*, Cerverí, V. supra. *Ranejar* mall. (*DAG*).

¹ Totes dues coses semblen significatives Avui no-més en tinc una nota popular d'Aragó: en el vestit típic antic de les dones d'Ansó (1966) és típica la «gorguera de *randa*». En la primera aparició, em sembla clar que el publicador, P. J. Pidal, no ho entén bé imprimint «nin trayé *camussa randas*» com un adjectiu, en un vers de Fco. Imperial (c. 1440), explicant *rando* «guarnecido de randas» deu ser *camis' a randas* «con randas»; però un home tan eru-dit com ell no s'hi hauria errat si *randas* fos més comú en la llengua — 2 Sembla una fatalitat que si la primera aparició portuguesa i la cast. van acom-panyades de problemes, també sigui problemàtica la primera dada cronològica en català. Més que més la-mentable perquè aquí tindríem una variant curiosam-ent coincident amb el port. *renda* i el lit *rinda*. La millor ed de Muntaner, la de Casac, usa aquesta forma; quan la muller de l'Infant Ferran va de part, Muntaner hi acut des del seu govern de l'illa mora de Gerba: «pris terra a Catània» e aquí trobé lo Sr. Infant, e Madona --- grossa, que --- a vuit jorns in-fantà; e faeren-me gran festa, e jo fiu davallar de la galea dues bales, qui eren de tapits de Trípol, e de vels, e d'almexies fort riques, e d'alquinals, e mac-tans, e sucies, e *rimdes*, e d'altres joies: e sí fiu des